
Zpráva o činnosti AS UK za období leden 1990 – březen 1991

Zpráva o činnosti AS UK za období leden 1990 – březen 1991

Na základě statutu UK a usnesení Akademického senátu UK končí dne 31. 3. 1991 první funkční období AS UK. Akademický senát vyzval akademickou obec na všech fakultách a dalších součástech UK, aby do tohoto data ukončila volby jeho nových členů. Na závěr volebního období vydává AS UK tuto zprávu o činnosti. Předložený dokument neobsahuje všechny konkrétní body jednání, ani není jejich pouhým přehledem. Naší snahou bylo spíše uvést důvody a postupy hodnocení, které senát vedly k těm rozhodnutím, jež učinil.

Doufáme, že by se tato zpráva mohla stát zdrojem poučení a pomoci v budoucnu vyvarovat se některých chyb.

a) Legislativní činnost

Začátkem roku 1990 byla díky předchozím revolučním změnám situace na vysokých školách zcela odlišná od představ, ze kterých vycházela tehdy platná právní úprava.

Padla především dřívější vše úzce svazující ideologická a politická měřítko, což se bezprostředně promítlo snad do všech oblastí akademického života. Začaly se odstraňovat chyby a deformace vyvolané komunistickou diktaturou ve sféře výuky a vědeckého bádání. Naše vysoké školství, a nejen ono, se pomalu vydalo na dlouhou cestu k normálnímu stavu.

V nové situaci bylo potřeba se rychle zorientovat a najít pravidla pro další práci. Bylo třeba vyjasnit a nově definovat pojmy jako akademická půda a akademické svobody. Zcela spontánně se začaly vytvářet orgány akademické samosprávy. Přitom bylo nutno přenést rozhodovací pravomoci z všemocného centra kdesi v nedohlednu až na jednotlivé fakulty a školy a účelně je mezi ně rozdělit. Cílem všeho tohoto dění bylo a stále je pokusit se povznést upadající odbornou a pedagogickou úroveň vysokého školství a postupně ho přiblížit světovému standardu.

Všechny tyto skutečnosti vyžadovaly urychlené přijetí nového zákona o vysokých školách. V procesu jeho tvorby hrál AS UK od prvních okamžiků aktivní roli. Všechny problémy byly nejdříve prodiskutovány na půdě univerzity, aby vzápětí mohly být naše názory prezentovány v prostředí zákonodárních sborů. Členové senátu se zúčastnili jednání ve školském výboru ČNR, jednání AS se naopak zúčastnili někteří poslanci FS. V závěru příprav se zástupci AS podíleli přímo na jednání školského výboru FS. Zákon byl přijat na zasedání parlamentu. dne 4. 5. 1990, přičemž do jeho definitivního znění bylo zapracováno množství návrhů a připomínek vzěšších z AS UK.

Práce na přípravě vysokoškolského zákona byla pro všechny členy senátu, kteří se na ní podíleli, těžce získanou zkušeností z oblasti, v které do té doby nikdo z nich nepůsobil. Ač je z dnešního pohledu již zřejmé, že nová právní norma má své dílčí nedostatky, celkově je možno říci, že umožňuje svobodný rozvoj vysokých škol a implikuje na nich řadu žádoucích změn.

Základním a nejdůležitějším úklem AS UK bylo v uplynulém období vypracování Statutu Univerzity Karlovy. Tento dokument se měl stát základem pro další existenci UK, a tak bylo nutno vynovat mu maximální pozornost. Přitom bylo třeba vzít v úvahu vyjímečné postavení Univerzity Karlovy mez ostatními vysokými školami v ČSFR i její mezinárodní pověst.

Pro přípravu statutu byl jmenována pracovní skupina. V období od června do září 1990 připravovala první materiály. Ty byly v září 1990 senátem posouzeny a předloženy k diskusi. v celé akademické obci. Na základě shromážděných připomínek vypracovala pak výše zmíněna skupina nové znění.

V době práce na opravené verzi sezvalo předsednictvo AS UK schůzku zástupců senátů vysokých škol z celého Československa. Ta se uskutečnila 23. 10. 1990 a zúčastnili se jí zástupci 25-ti škol. Hlavní otázkou jednání byla problematika spojená s vypracováváním statutu. Jednání bylo velmi úspěšné a přineslo mnoho nových podnětů pro další práci.

Po kompetizaci celého návrhu statutu začala definitivní redakce jeho znění plénem AS. Před zahájením jednání i v jeho průběhu probíhaly rozsáhlé diskuse o budoucím počtu zástupců jednotlivých fakult v AS UK a především o

procedurálním zastoupení studentů v něm. Vedení univerzity spolu s prohlášením klubu rektorů prosazovalo redukci jeho studentské komory. Pro vyjasnění této otázky inicioval rektor UK zvláštní schůzku se studentkami členy AS. Argumenty na obou zúčastněných stranách se ukázaly být stejně silné, a tak se nepodařilo dospět k dohodě. Při definitivním projednávání příslušné části statutu se ukázalo, že názor AS je víceméně jednotný a byla odsouhlasena ta verze, která zaručuje paritní zastoupení studentů v reprezentaci fakult. Toto rozhodnutí bude možno objektivně zhodnotit až s odstupem času.

Celkově bylo definitivnímu projednávání statutu věnováno 6 zasedání pléna AS. Konečná verze byla schválena dne 19. 12. 1990 a vzápětí byla předložena k registraci. Přípomínky MŠMT ČR k návrhu statutu byly nejprve prodiskutovány se zástupci ministerstva na společném jednání s členy AS UK dne 14. 2. 1991. Pracovní skupina poté všechny připomínky a doporučení zpracovala a předložila je AS k projednání dne 8. 3. 1991. Tyto změny a doplňky byly schváleny na zasedání dne 22. 3. 1991.

Při práci na Statutu U se jasně ukázalo, jak nutné je mít dobře fungující pracovní komise. To se potvrdilo i při projednávání dalších rozsáhlejších dokumentů, např. finančních rozpočtů. Zároveň se ukázala nutnost důsledně si osvojit demokratické pravidla diskuse a jejího řízení.

V současné době čeká AS UK rozsáhlá práce při projednávání statutu jednotlivých fakult. Pro lepší zvládnutí těchto úkolů byla ustavena legislativní komise. Dalším jejím úkolem bude sledování platných předpisů a návrhy na řešení jejich případných rozporů s vnitřními normami univerzity.

b) Rozpočet a finance

Akademický senát rovněž sbíral první zkušenosti v oblasti schvalování finančního rozpočtu UK. Na dvou zasedáních 20. 4. 1990 a 8. 3. 1991 bylo posuzováno rozdělení financí ze státních zdrojů v rámci běžného finančního roku, jedno zasedání 23. 11. 1990 projednalo doplňkový rozpočet z rezerv MŠMT ČR.

Pro přípravu těchto jednání požádal AS zevrubný rozpis položek finančního plánu jednotlivých fakult a součástí UK. Tento materiál připravil ekonomický odbor rektorátu a na zasedáních byl před schválením podrobně prodiskutován.

Přitom se ukázalo jako nevyhnutelné vytvořit fungující ekonomickou komisi AS. Ta by mohla podrobněji proniknout do problematiky a předložit ostatním, tj. v ekonomických otázkách většinou zcela nezkušeným, členům senátu svůj rozbor a doporučení.

V nejbližší budoucnosti musí být vypracována zásadní koncepce dalšího rozvoje UK. Nadále není možné přidělovat finanční prostředky jednotlivým fakultám a součastem univerzity na základě snahy o udržení současného stavu. Peněžních prostředků je akutní nedostatek, a tak je nutno vyjasnit si priority a vymezit perspektivní úkoly. Vypracování zmíněné koncepce ve svých důsledcích usnadní rozhodování jak AS tak vedení UK ve všech, tedy i nefinančních, otázkách.

c) Volba akademických funkcionářů UK

Volba kandidáta rektora UK byla jednou z vůbec prvních činností Akademického senátu UK po jeho ustavení na počátku roku 1990. Po vypracování a schválení volebního řádu byl na zasedání dne 18. 1. 1990 ze dvou uchazečů v prvním volebním kole zvolen kandidátem na jmenování rektorem doc. R. Palouš.

Nově zvolený rektor předložil Akademickému senátu návrh na obsazení míst prorektorů na zasedání 26. 1. 1990. Do těchto funkcí doporučil doc. dr. K. Malého, doc. dr. J. Mihuleho, doc. dr. Z. Lojdu a doc. dr. P. Vopěnku. Další kandidát doc. dr. J. Pacák byl senátu představen na zasedání dne 23. 2. 1990. Všichni navrhovaní byli do svých funkcí schválení. Prof. dr. P. Vopěnka se však posléze svého postavení prorektora vzdal, vzhledem k tomu, že byl jmenován ministrem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Na jeho místo byl senátem schválen prof. dr. J. Petráň.

Na základě ustanovení nového zákona o vysokých školách končilo volební období všech akademických funkcionářů, kteří byli jmenováni před nabytím jeho platnosti nejpozději ke dni 31. 1. 1991. Proto AS vyhlásil nové volby kandidáta na rektora. V těchto volbách, které se uskutečnily 11. 1. 1991, byl pouze jeden uchazeč o funkci rektora, prof. dr. R. Palouš. Ten byl také v prvním kole zvolen.

Na následujícím zasedání předložil rektor UK Akademickému senátu ke schválení návrh jmenování kolegia prorektorů v nezměněném dosavadním složení. V tajném hlasování byli schválení prof. dr. K. Malý, doc. dr. J. Mihule a prof. dr. J. Pacák. Prof. dr. Z. Lojda byl schválen v druhém kole hlasování 8. 3. 1991.

d) Sociální otázky

Jednou z oblastí, která doposud zůstává poněkud mimo střed zájmu AS je sociální problematika studentů. V minulém roce sice senát rozhodl svým usnesením o tom, že tyto problémy by měla univerzita řešit, další konkrétní kroky však nanásledovaly. Ztroskotaly i opakované pokusy o vytvoření praceschopné sociální komise. Narazily totiž na absolutní neochotu členů AS podílet se na její činnosti (mimo jejího jediného člena pana O. Horvátha).

Časem se ukazuje stále větší potřeba zabývat se sociálními otázkami, leč v této chvíli nazbývá, než doporučit nově zvolenému Akademickému senátu UK zmíněné nedostatky rychle odstranit.

V uplynulém období se Akademický senát sešel celkem na 24 pracovních zasedáních. Doba jeho přímého jednání představuje 4 800 pracovních hodin. Na celkové průměrné absenci 26,3% se studentská komora podílela 32,8% a komora zaměstnanců 21,1%. V jednom případě (1. 3. 1991) muselo být zasedání AS UK, který se nesešel v usnášenischopném počtu, přeloženo.

K tomu je nutno dodat, že po vyčerpávajícím maratónu vypracování Statutu UK se senát dostal do celkového útlumu, který jen těžko překonává. Všichni členové nového senátu by si tedy měli připomenout, že základem každého fungujícího orgánu musí být aktivní jedinec.

Další nutnou podmínkou pro úspěšnou činnost AS jako celku je dobrá práce ve všech jeho specializovaných komisích. V těchto skupinách by napříště mělo ležet těžiště veškeré činnosti. Měly by se zde aktivně a především systematicky připravovat materiály pro jednání pléna, návrhy usnesení a jejich zdůvodnění.

Všeobecně lze říci, že celé uplynulé období činnosti AS UK bylo poznamenáno hledáním. Hledáním své úlohy v řízení univerzity, hledáním kompetencí, hledáním vhodného vztahu s akademickými funkcionáři i administrativou UK. Nebylo to vždy lehké a bezproblémové. Bylo třeba získat zkušenosti, mnohdy přiznat vlastní chyby a omyly a poučit se z nich.

Stále je třeba připomínat, že Univerzita Karlova není prostým součtem fakult a ostatních součástí. Ať jednal a rozhodoval AS jakýmkoli způsobem, vždy měl na zřeteli prospěch školy jako celku. Tato snaha o zlepšení situace celé univerzity a rozumné potlačení partikulárních zájmů by se mělo stát krédem i pro budoucí činnost AS UK.

Ing. Ivan Wilhelm
předseda Akademického senátu Univerzity Karlovy v Praze